

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S posebnim blagoslovom

Njih Svetosti papeža Leona XIII.,

Njih Prezvzišenosti kneza nadškofa goriškega

in prečastitega generaljnega ministra celega frančiškanskega reda
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 9. zvezka.

Iz Rima	257.
Zgodba sv. gorkumskih mariernikov.	
XIII. pogl. Vhod v mesto, -- Surovost ljudstva, tudi ženskih	259.
XIV. pogl. Sv. spoznavavce zapro v ječo. Zaslisanje. Stanovitnost.	264.
Izpoved starih Slovencev	269.
Slabe misli. (Konec).	276.
Mesečna duhovna samota ali pripravlanje na smert.	
Mesec septembra. Popoldansko premišljevanje	278.
Popoldansko premišljevanje	282.
H komu se zatekaj v raznih potrebah?	284.
Videnje sv. Arsenija	285.
Priporočilo v molitev	286.
Zahvala za vslišano molitev	288.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1895.

Valjavčev „Prinos k naglasu u (novo)slovenskom jeziku“ in prihodnja slovenska slovnica.

(Dalje.)

Debla na -o, ki imajo v ed. im. dolg potisnjen naglas na končnici, so ga imela nekedaj na končnici tudi v vseh drugih ed. padežih: mesô', mesa', mesu' ²⁾, mesô', mesê' ³⁾, mesô'm' ⁴⁾; morjé', morja', morju', morjé', morjê', morjé'm. Ako je stal v daj., mest. in orod. neposredno pred samostavnikom predlog, je ta naglas k sebi potegnil: k mé'sù, v mé'si, z mé'som; pròti mò'rjù, na mò'rji, pod mò'rjem. Zdaj pa velja to tudi če ni predloga neposredno spred; daj., mest. in or. se sploh ne govore več z naglasom na končnici.

Dvojstva in množstva besede kaker mesô', testô', srebrô', blagô', lajnô', prosô', slovô', morjé', poljé' navadno nimajo; sàrcé' ima v dvojstvu sàr'ci, sàr'cama, v množstvu sàr'ca, sàr'c itd. in po tem zgledu bi se vtegnilo reči mò'rji, pò'lji, v mn. mò'rja, pò'lja, dasi ima klop-kô', v dv. klô'pki, v mn. klô'pka.

Imena, katerih prvotna končnica -ije (ali yje) je pri nas skerčena v -je, imajo, ako to končnico povdarjajo, naglas 6 (kaker gòspa'): cvàrtjé', spoçetjé', veseljé', zelenjé', in ta naglas hranijo po staro v vseh padežih: r. zelenj'a' ⁵⁾, d. zelenj'u' ⁶⁾, m. zelenjê' ⁷⁾, o. zelenjê'm' ⁸⁾.

Ali zdaj se 6 navadniše krajša v •: barje, barja, sadje, sadja ⁹⁾ in ta naglas se potem seli na zlog spred: sa'dje, sa'dja, vese'lje, vese'lja itd.

Tudi končnica -stvo, menda ker iz -istvo, je imela po staro brez dvojbe 6: gòspostvô', moštvô', r. gòspostva', moštva'; pozneje se je 6 skerčil v •: lj'ùdstvo', lj'ùdstva' ¹⁰⁾ in • je prestopil ko 6 na sprednji zlog: ro'jstvô', ro'jstva' ¹¹⁾ itd.

Mnoštvo in dvejstvo pri tako povdarjenih besedah na -je in -stvô ni navadno; ako se za silo vender rabi, je povdarek

¹⁾ Kastelec, Neb. Zyl 211: „fe na vŕolei odpovédó morjú inu barkam“. Trubar nadomešča daj. z mestnikom, post. 1, 58: „nevernimu forcei“.

²⁾ Mestnikov na -ej je pri Trub. mnogo; Job 19 a: „v'moim mestej“, Ps. 45 b: „v' sgul shlahtnim slatej“, Kast. ima tudi mestnike na -ù, Neb. z. 271: „v'tega ferda morjú“.

³⁾ Orod. na *um* pri Dalm. n. pr. Neh. 13 b: „sovfom shlaht blagam“.

⁴⁾ Stara božična pesem se začinja: „Ta dau je vŕiga vefseljá“ (nemško: „Der Tag der ist so freudenreich“). Schönleben: „posdravljóná“.

⁵⁾ Kastelec, Neb. Zyl 266: „Smafnoft vefseljú sapoviduje“.

⁶⁾ Dalm. Job 24 a: „na klaŕej“, 59 a: „v'terŕtje“. Trub. Ta celi Cat. „u'vefselej“.

⁷⁾ Schönleben 68: „s'vefseljém“, 45: „s'vefseljóm“, 321: „s'vefseljám“. Dalm. Hron. 16 b: „s'vefŕelóm“.

⁸⁾ [Valjavec pozna le ta skrajšani naglas.]

⁹⁾ Èvangelia inu Lystvi 1730, str. 183: „tu Luđtívü.“

¹⁰⁾ Dalm. Gm. Predg. „Pred Christufevim rojŕtvam“ t. j. pred Kriŕstùŕevim rojŕtvô'm.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XIV. tečaj.

V Gorici, 1895.

9. zvezek.

Iz Rima.

Mnogi izmed naših čislanih bralcev vedo že od drugod, da je imel letos pred binško letno red sv. Frančiška v Asizu tako imenovano generalno kongregacijo ali občni zbor, kamer so se s celega sveta sešli prodstojniki redovnih okrajin, da se posvetujejo o neki važni zadevi ter izvolijo novo verhovno svetovavstvo ali generalni definatorij, kateri pomaga vesoljnemu prodstojniku v Rimu vladati red. Ker je bila čez dolgo let tudi naša slovenska okrajina nekako na versti, je bil izvoljen, kaker je tudi že od drugod znano, v omenjeno svetovavstvo iz mej nas p. Konstantin Luser, bivši učitelj svetega pisma novega zakona, gvardijan in vikarij v Kamniku. Prečastiti pater, ki je že od prvega začetka mnogo delal za „Cvetje“, nam je obljubil, da ga tudi v svoji novi časti ne pozabi. Jako nas veseli, da bomo torej mogli nadalje iz glavnega mesta katoliške cerkve, iz glavnega samostana našega reda, iz kolegija sv. Antona Padovanskega, za katerega tudi Slovenci še zmirom radi darujejo po svoji moči, dobivati izvirne dopise; gotovo jih bodo veseli tudi vsi naši bravci. Prvega nam je poslal prečastiti pater generalni definator kmalu po svojem prihodu v Rim in je to:

Rim, 18. septembra. Sv. oče so 15. t. m. v osebnem zaslišanji sprejeli prečastitega generaljnega ministra celega reda sv. Frančiška, P. Alojzija iz Parme, da bi se ž njim dogovorili o bližnjem shodu tretjega reda sv. Frančiška, ki ima biti perve dni prihodnjega meseca oktobra v Asizu. Njih svetost Leon XIII, ki vedno z milim, skerbnim očesom opazujejo delavnost frančiškanskega reda, so z očitnim dopadajenjem in veseljem poslušali izjavo našega prečastitega patra generalja, da se namreč tretji red močno širi in zlasti v zadnjih letih krasno razcveta.

Sv. oče so spodbujali k nadaljnemu delovanju ter blagovili dati svoj blagoslov k bližnjemu shodu v Asizu, od katerega pričakujejo mnogo sadu. Tudi so se hvalilno izrekli glede času primerne sklepa, da se častno predsedništvo pri tem shodu prepusti gorečemu škofu asiškemu, mej tem ko pravo predsedovanje pripada samemu prečast. generaljnemu ministru.

Spominjali so se na dalje sveti oče tudi zadnje redovne kongregacije prvega reda sv. Frančiška dne 3. junija t. l., kjer se je vsled modrega in dobrohotnega svetovanja svetega stola vkrenilo, kar bo redu gotovo k častnemu in obilnemu razvitku pripomoglo.

Ta dva važna dogodka, prihodnji shod tretjega reda in zadnja generaljna kongregacija v Asizu, sta sv. očetu v velikotolažbo v sredi tolikanj britkosti in žaljenja, katero morajo prestajati zlasti te dni, ko si brezverska laška vlada, ali prav za prav framasonstvo celega sveta, prizadeva slovesno praznovati nesrečni dan 20. septembra, ko so pred 25 leti Lahi papežu vgrabili Rim ter tako oropali sv. očeta in rimsko stolico posestva, ki je pripadalo cerkvi vse od leta 727 po Kr.

Z današnjim dnem, t. j. 18. septembrom, so se začele v Rimu slovesnosti, s katerimi se ima poveličevati cerkveni rop. Razne derhali prihajajo sè vsakim vlakom v večno mesto in vedno večja je gnječa po ulicah in terjih. Izgredov, koliker mi je znano, do zdaj še ni bilo, ker je vlada strogo prepovedala vsako žaljenje svetega stola ali cerkve in njenih služabnikov. Ali se pa bo ravnala po tem brezverska derhal, to bodo pokazali prihodnji dnevi.

Da bi bili ti dnevi olajšani, so sv. oče naročili, naj se skozi tri dni, 18., 19. in 20. septembra, izpostavi presv. rešnje telo v naši cerkvi sv. Antona (mislim pa, da tudi v vseh drugih

cerkvah) in da naj zadnji dan vsi mašniki darujemo sv. mašo v namen sv. očeta. Bog daj, da bi se sedanje stanje sv. očeta kmalu predrugačilo, da bo Rim zopet pravi Rim in ne več razposajeni hudobni Babilon, kaker je zdaj. K temu naj pripomorejo udje 3. reda s tem, da svoje molitve in sv. obhajila darujejo v namen sv. očeta papeža, kateri jih tako ljubijo in pri vsaki priliki blagoslavljajo.

P. C. L.

Zgodba svetih gorkumskih marternikov.

(P. A. M.)

XV. POGlavJE.

Vhod v mesto. — Surovost ljudstva, tudi ženskih.

Ko so prišli sveti marterniki v takošni procesiji v mesto, so jih zopet prisilili prepevati svete pesmi, zlasti zahvalno pesem. Natančno in pravilno so prepevali posebno frančiškani, katerim so bile te pesmi dobro znane. Na obeh straneh sta jahala dva vojščaka, oborožena z dolgimi palicami, s katerimi sta nevsmljeno vdrihala po obrazu in vratu jetnikov, da so bili ti deli vsi erdeči in kervavi, tako da niso mogli spoznati svetih mož njih prijatelji v mestu. Pri tem so imeli največ terpeti frančiškani, zakaj njih vratovi in herbti so bili najbolj izpostavljeni vdarcem, ker so jim bili prej pobrali kapuce. Ako je kateri pretiho pel, so ga prisilili glasneje peti s hujšimi vdarci. Da celo grof sam, ki je visoko na konju sedeč spremljal jetnike, se ni sramoval jih pretepati. Kaj naj še le rečemo od zdvijanega ljudstva? Ne da se popisati, kako prederzno in ostudno je ravnalo sè služabniki božjimi. Vsi so porabili priliko potolažiti svoje sovražstvo do svete vere s tem, da so izlili svojo jezo nad njenimi služabniki. Eni so jih zasmehovali in zaničevali, drugi jim grozili in jih preklinjali, tretji so se celo derznili bogokletne besede izgovarjati proti najsvetejšim skrivnostim sv. vere. Ob enem so tudi oni, spodbujeni po zgledu vojščakov, grozovito preteпали in suvavi nesrečne jetnike, ne da bi jim bil kedo branil. To gerdo ravnanje je vže presešlo vse meje, da se p. vikarij, resen in mnogoskušen mož, ni mogel več zderžati ter je rekel grozovit-

nežem: „Kakošna surovost je to? Na celem svetu ni ljudstva tako brez vsacega človeškega čustva, da bi tako gerdo ravnalo sè svojimi jetniki. Jaz sem bil vže v rokah turkov in nevernikov, pa se ne spominjam, da bi me bil le eden kedaj vdaril.“ Ta pobožni mož je namreč hodil poprej na svojem romanju v sv. deželo po deželah teh ljudstev in pri tej priliki so ga bili večkrat kot jetnika zaperli. Žalostno je bilo tudi to, da mej toliko množico ni bilo enega, ki bi bil le nekoliko sočutja z jetniki pokazal.

Ko so na ta način peljali jetnike skozi mesto, je vse privrelo iz hiš gledat to nenavadno procesijo. Na obeh straneh mestnih ulic je bilo vse natlačeno ljudi. Zaničevanja in posmehovanja ni bilo ne konca ne kraja. Neketeri so bili postavili pred svoja hišna vrata cele kible vode, pomakali v nje metle, škropili svete marternike ter zaničljivo peli besede sv. pisma: „Pokropi me, gospod, s hisopom in bom očiščen.“ Tako je to razuzdano ljudstvo očitno zasmehovalo starodavno cerkveno navado, da namreč duhovnik verno ljudstvo poškropi z blagoslovljeno vodo. Slednjič je prišel ta sprevod na terg. Na sredi terga so bili postavili viselice ter peljali svete spoznavalce k njim v ravno tisti versti kaker pred mestom. Na to so jim vzkazali iti trikrat okrog viselic ter prepevati litanije vseh svetnikov in druge svete pesmi. Ko so to odpeli, so morali pred viselice poklekniti in zapeti neketere Marijine pesmi. Cerkevno molitev je molil Gotfrid Dunej, ponižen in za čast božjo ves goreč mož. Razločno in s krepkim glasom je pel: „Molimo! Pri tvoji dobrotljivosti te prosimo, o Gospod naš Bog! naj nam prihiti na pomoč zdaj in o naši smertni uri prečastitljiva Devica Marija, tvoja mati, ketere sveto dušo je presunil meč bolečin ob uri tvojega bridkega terpljenja in grenke smerti. Keteri živiš in kraljuješ od vekomaj do vekomaj.“ Drugi sveti marterniki so odpeli, „amen“. Bila je ravno osma ura.

Potrebno se nam zdi tukaj nekaj opomniti glede obnašanja Kristusovih spoznavalcev. Marsiketeri bravec bi se morebiti čudil nad tem, da so se sv. možje tako poterpežljivo podvergli vsemu, kar je od njih tirjal grof, kar so vzkazovali vojščaki; mogel bi se tudi spotikati, da so oni na povelje teh brezbožnih ljudi prepevali celo cerkvene pesmi ter tako rekoč sveto oskrnili. Vender ni bilo v tem obnašanju svetih marternikov nič spotekljivega. Zakaj kedo more tajiti, da sme katoličan, prisiljen

od hudobnih ljudi, storiti kaj tacega, kar ni samo na sebi slabo, temuč dobro, čeravno so ga k temu prisilili iz slabega namena? V takem položaju so bili naši spoznavalci. Oni so bili pokorni povelju, ker so vedeli, da tega ne bodo storili v zaničevanje svetih cerkvenih obredov. Seveda bi bili mogli tudi oni odgovoriti tistim, ki so jih silili prepevati hvalne pesmi, z besedami psaljmista: „Kako bomo peli Gospodovo pesem v ptuji deželi?“ (Ps. 136, 4.) Toda ravno tisti psaljmist pravi na drugem mestu: „Tvoje postave so mi pesmi v kraji mojega popotovanja.“ (Ps. 118, 54.) Njih obnašanje opravičuje tudi en zgled iz sv. pisma. V knjigi sodnikov se namreč pripoveduje, da je bil Samson pripeljan iz ječe v tempelj malika Dagona, da bi igral pred obilno zbrano množico. On je bil pokoren temu povelju ter je tudi igral, čeravno je bil vže blizu smerti. Koliko manj moremo tedaj grajati one, ki so se vdali povelju in sili, ne da bi igrali, temuč Bogu hvalo prepevali! Kedor hoče to grajati, mora tudi terditi, da bi Kristus ne bil smel vzeti v roke tersta, keterega so mu ponudili brezbožni vojščaki, temuč bi ga bil moral proč vreči, da bi On ne bil smel vzeti na rame križa, ne pokusiti ponujane pijače iz žolča in kisa. Vender je on vse to storil, kakor spričuje sv. pismo, mi ga zavoljo tega hvalimo in poveličujemo, da častimo kot skrivnost njegove božje ljubezni in modrosti. Smemo pa tudi misliti, da so hoteli sv. marterniki sè svojim obnašanjem očitno spoznati, da si ne štejejo v sramoto, temuč v čast, pred obličjem svojih največih sovražnikov spoznavati z besedo in z djanjem častitljive in syete cerkvene obrede. V njih obrambo smemo navesti tudi ta vzrok, da ke bi se bili oni branili, bi se bilo zdelo, kakor da so si sami zaslužili martre in smert zaradi svoje nepokorščine. Moje mnenje je ob kratkem to, da, kar je samo na sebi dobro in Bogu dopadljivo, se sme storiti, da je le vzrok za to; sicer pa ne tajim, da se sme tudi opustiti zaradi zasmehovanja brezbožnikov.

Nadaljujmo zdaj našo zgodbo. Da ne bodemo preobširni moramo v njej mnogo zamolčati, mnogo le prav na kratko povedati. Vender pa prosimo dragega bravca, naj nekoliko postoji ter opazuje te može, te služabnike Kristusove, te duhovnike in redovnike, oropane vsega spoštovanja, ki ga zasluži vže njih častitljivi stan, in izpostavljene vsakoverstnemu zasmehovanju. Čeravno pa ni bilo pričakovati od onih divjakov, da bi imeli kaj spoštovanja do svetega stanu, bi bilo vsaj upati, da bo obudila

častitljiva starost neketerih jetnikov, ako ne spoštovanja vsaj iskrico sočutja v njih sercih. Saj ga ni tako divjega in surovega ljudstva, da bi ne spoštovalo sive starosti. Toda pri njih tudi tega čustva ni bilo. Mej frančiškani je bil eden 60, drugi 70, tretji skoraj 90 let star. Ali neglede na to so jih ravno tako nečloveško pretepali, suvali in sem ter tja vlačili, kaker druge, ki so bili še mladi in krepki. Nobeno ljudstvo na svetu ne ravna tako surovo z roparji, morivci in požigalci, tudi če jih pelje na morišče. Smertno kazen izverši nad njimi le en rabelj, mej tem pa kažejo gledalci svoje sočutje sè zdihovanjem, večkrat celo sè solzami. Ali z našimi svetimi in nedolžnimi spoznavalci se je ravnalo vse drugače. Še preden se je izrekla čez nje kaka sodba, so jih vlačili iz enega kraja v drugi ter jih izpostavljali zasmehovanju in martranju vsakega, komer se je zljubilo. Toliko so imeli rabeljnov, koliker gledalcev. Stali so pa tamkaj častiljivi starčki razgaljeni do pers, izstradani, njih vrat pa je bil od vdarcev modro in kervavo pobarvan. P. gvardijan in župnik Nikolaj sta nosila na vratu kot znamenje svojega spoznavanja grozovite sledi vervi, ketere sta dobila pri strašni martri v gorkumski ječi. Kratko, to je bil prizor, ki je moral geniti serce, v katerem je bila le še iskrica človeškega čustva. Toda ti zdivjani ljudje so ostali terdoserčni. Iz tega lahko razvidimo, kako lahko poživini človeka strup krivoverskih nauk. Ti nesrečueži spadaja v versto onih, od katerih piše apostelj svojemu učencu: „To pa vedi, da bodo posleduje dni prišli nevarni časi. Bodo ljudje . . . hudobni, brez ljubezni, neusmiljeni, brez dobrotljivosti“. (2. Tim. 3, 1.) To se je vresničilo, kaker sploh pogosto v zgodbi naših marternikov, posebno pa ko so jih v zasmehovanje očitno okrog vlačili. Ko so jih namreč vojščaki s palicami pretepali, drugi jim vervi kazali in grozili z viselicami, so stopili pred nje neketeri posmehovalci ter pričeli zaničevalno govoriti, kaker bi bili hoteli prositi za jetnike: „Prosimo vas, lepo vas prosimo, prizanesite jim; saj so dobri in pridni ljudje. Kaj jih hočete vmoriti? Saj so nedolžni.“ Komaj pa so bili to izgovorili, so jih pričeli zasmehovati in bičati, mej tem ko je sprideno ljudstvo od veselja vpilo in ploskalo. Še več! Kaker so nekedaj brezbožni južje kričali proti božjemu Odrešeniku: Križaj ga! kaker je nekedaj kervoločno ljudstvo v Smirni glasno zahtevalo smert sv. Polikarpa, tako je tudi tukaj to divje in besno ljud-

stvo klicalo proti vojščakom Kristusovim: „Proč ž njimi. Na viselice s temi menihi, farji in papisti!“

Najbolj pa se moramo čuditi, da se je pokazal celo ženski spol, ki je od narave bolj mehkega serca, pri tej priložnosti še bolj brezčutnega kaker moški. Kako močno sramotijo te ženske one pobožne žene jeruzalemske, ki so jokale in zdihovala, ko jih je srečal Zveličar na potu na morišče. Tukaj pa so ženske moškimi ploskale zavoljo njih grozovitosti ter se veselile nad martirami svetih spoznavalcev. Sicer pa so bile pokazale ženske tega mesta svojo nenaravno grozovitost vže poprej, ko se je bil namreč grof Marški polastil mesta Brile. Njegovi vojščaki so bili takrat grozovito vmorili enega reguliranih korarjev, mu odrezali ušesa ter eno uho nabili na mestna, drugo pa na cerkvena vrata. Kaj so storile neketere spridene ženske? Zbrale so se v precej obilem številu, ter šle v slovesnem sprevedu skupaj na oba kraja, past svoje oči in serce nad tem nečloveškim prizorom. Enako spridene so se pokazale tudi sedaj. Mej drugim se ni sramovala neka ženska iz Gorkuma, ki je bila zdaj slučajno v Brili, zaklicati župniku Nikolaju: „O učenik Nikolaj, kako lepo boš zdaj krasil viselice. Kako se bo ta hlapec gugal, ko bo enkrat gori visel!“ Imenovali so ga ljudje „hlapec“ zato ker je z veliko gorečnostjo izverševal svoje dolžnosti, pridno delil svete zakramente in se nikedar ne pokazal nejevoljnega. Čeravno sta se verstila sè župnikom Leonardom v župniških opravilih, je on vendar z veseljem prevzel, bodisi po noči ali po dnevi vsa bolj težavna opravila. Kar je bilo tedaj njemu le v hvalo in čast, to so napravili brezbožneži zaničljivo. Bilo je še mnogo drugih ljudi tamkaj iz Gorkuma, ki so jetnike zaničevali in imenovali zapeljivce ljudi in morivce duš. To je bilo najhujše poslušati svetim možem, ki so vedno serčno ljubili sebi izročene ovčice ter se trudili vterditi jih v sv. katoliški veri in strahu božjem ter pripeljati v sveta nebesa. Tolika nehvaležnost je tako žalila župnika Leonarda, da je pozneje mimogrede poklical enega znanca ter mu rekel, da mu je to očitjanje in žaljenje hujše kot smert. Čeravno je bilo njegovo serce dovolj vterjeno v poterpežljivosti proti vsem krivicam, ga je vendar hudo vžalila nehvaležnost njegovih ovčic, ki so hitele očitni pogubi naproti.

XVI. POGlavJE.

Svete spoznavalce zapro v temno ječo, kjer najdejo še druge tovariše. — Zaslišanje. — Stanovitnost v veri.

Ko so bili sveti marterniki vže dosti dolgo sredi terga izročeni prederznosti zdivjanega ljudstva ter bili vsi onemogli zaradi neprestanega gerdega ravnanja in terpinčenja, tako, da jim je tekel pot kar curkoma po čelu, so jih slednjič zaperli v oštudno le za največe hudodelce odločeno ječo. Tukaj so našli zaperta dva župnika, ki sta bila malo poprej pripeljana v Brilo. Eden se je imenoval Andrej (Vouters) župnik v Hejnortu, drugi Adrijan, župnik iz Masdana; oba ta dva kraja nista bila daleč od Dordrehta.

Čez dobre pol ure na to so prijeli hezi zopet dva druga, na mestih, kjer sta opravljala dušno pastirstvo, ter ju vergli v ječo. To sta bila dva patra iz reda premonstatenzev, P. Adrijan in P. Jakob. Oba sta bila iz sloveče opatije Middelburg v Zelandiji ter pastirovala v Munstru. P. Adrijan je bil župnik in P. Jakob njegov kapelan. Vjeta pa sta bila tako. Ko so se bili roparski hezi polastili Brile, so se razkropili po sosednih krajih da bi oropali cerkve in samostane, vse duhovnike in redovnike pa, ketere bi vjeli, pomorili ali pa kot jetnike seboj odpeljali. Tako so šli eni, eno noč poprej ko so prišli jetniki iz Gorkuma v Brilo, črez reko Mas in prišli v Munster. Tamkaj so našli oba imenovana patra v svoji beli redovni obleki in pa očeta P. Jakoba, vže precej priletnega moža. Precej so jih zgrabili in zvezane odpeljali v Brilo. Tukaj so jih predstavili grofu Marškemu; ta se je od kraja zelo nespodobno in surovo proti njim obnašal, potem pa se je nekoliko premagal ter okolu stoječe vprašal, kakor bi ne vedel, kakošni ljudje so: „Kakošne zveri so to?“ Pričujoči so odgovorili: „Milostivi gospod! to so duhovniki in menihi ob enem, naši zagrizeni, smertni sovražniki“. Na to je pozvedoval, kedo in od kod je starček, ki so ga tudi h njemu pripeljali in ko je zvedel, da je oče mlajšega redovnika Jakoba, doma iz Flandrije in da prav dobro govori francozko, ga je tako nagovoril: „Ako pripraviš svojega sinu, da se odpove papizmu, bom spustil tebe in njega.“ Ko je pa Jakob, ki je tudi dobro razumel francosko, to slišal, je rekel namesti očeta: „Nike-

dar nočem odkupiti svojega življenja za to ceno“. „Dobro!“ pravi grof, „boš moral pa vmreti“. „Nikaker ne!“ odgovori pater, „mi ne bomo vmreli, temuč živeli“. „Kako!“ se začudi Lumnij „ali nimam oblasti, vmoriti te?“ „Seveda jo imaš,“ odgovori Jakob, „toda le telo, ne pa duše, ta bo živela vekomaj.“ Razserjen zavoljo teh serčnih besed, vkaže grof, starčka spustiti, ker ni ne duhovnik, ne menih, oba redovnika pa odpeljati v ječo, kjer so bili vže drugi spoznavalci, ter sta bila tako poklicana z njimi skupaj, da se vojskujeta in zmagata.

Ječa, v katero so zaperli svete može, je bila ostudna in vmazana. V onem zidovju so bile namreč tri ječe ena verhu druge in ona, kjer so bili naši marterniki, je bila najnižja, grozna luknja, preslaba za nespametno žival, kaj še le za človeka. Zakaj vsa nesnaga obeh zgoranjih ječ je prišla v njo skozi špranje stropa. Neznosen smrad je bil v njej, zraven tega je bila vsa mokra in blatna, tako da vbogi jetniki niso mogli najti suhega prostorčka, kjer bi se odpočili. Tema je pa bila v njej taka, da se že celo o poldne niso eden drugzega videli ter se le po glasu mogli razločevati. Blizu vrat je bil tlak nekoliko bolj visok in zarad tega ne tako moker in blaten. Na ta prostor so se vsi prav tesno skupaj spravili; bilo jih je pa čez dvajset. V tej ostudni ječi so morali ostati brez jedi do treh popoldne.

Ta čas so odpeljali vse v mestno hišo, ne da bi prej dobili kaj jedi. Tukaj so jih neketeri prav prekanjeni ljudje pod pretvezo preiskave, spraševali vsacega posebej o verskih rečeh. Predsednik je bil grof sam. Ko je župnik Leonard po svoji navadi grofu prav serčno odgovoril, ga je neki blizu stoječ vojščak vdaril po vratu s helebardo, ki jo je imel v roki. Nevstrašeno je rekel župnik vojščaku: „Le pretepaajte moje telo, kaker se vam ljubi, dokler je vam še dovoljeno; zakaj dolgo ne boste imeli priložnosti za to“. Tako je govoril tudi nekedaj naš Gospod svojim rabeljnom: „To je vaša ura in oblast teme.“ (Luk. 22, 53.) Na te besede je vdaril drugi vojščak župnika po glavi s kladivom, tako da je privrela precej kri iz rane.

Sicer je bilo pa spoznavanje skoraj vseh enako serčno in stanovitno, kaker Leonardovo, zakaj vsi so enoglasno zaterjevali da verujejo vse, kar in kaker katoliška cerkev verovati zapoveduje. Kristus je govoril po svojih spričevalcih ter jim dal duha, da so v tej veri ostali stanovitni in neomahljivi. Ko je bil vprašan zarad vere neki frančiškanski brat, je odgovoril prav na-

kratko, da veruje vse, kar veruje njegov gvardijan. Prepričan je bil, da veruje njegov gvardijan vse, kar veruje in uči katoliška cerkev. Njegov odgovor je bil sicer priprost, pa popolnoma pravilen, in na ta način se je izognil pobožni mož mnogoterim sitnostim in zadregam.

Rekli smo, da je bilo versko spoznavanje skoraj vsih serčno in stanovitno. Resnici na ljubo moramo opomniti, da so se pokazali tisti, ki so pozneje očitno odpadli, vže v svojih odgovorih omahljive. Ko je bila preiskava dokončana, so odpeljali jetnike zopet v ječo; vender na priprošnjo neketerih znancev ne v prejšnjo temuč v drugo, ki je bila višja in ne tako temna in vmazana. Tukaj se je slednjič po mnogem prizadevanju posrečilo župniku Leonardu, dobiti nekoliko jedi. Vže na potu v ječo je bil namreč on nagovoril neketera gorkumske meščane ter jih prosil rekoč: „Gorkumski otroci! Ali ne dobimo tukaj po nobeni ceni kruha? saj bi bogato plačan;“ mislil je s tem: „od Boga, ki vse dobro obilno poplača“. Prinesli so jim tedaj v ječo veliko posodo vode in zraven tudi kruha. Kaj ne, to je bila pojedina, pozno zvečer, za od lakote in žeje, od truda in vsakoverstnega terpinčenja vse onemogle marternike. Gotovo je žalostno to, da so mogli dobri dušni pastirji le z velikim trudom dobiti nekoliko pozemelskega kruha od svojih ovčic, ko so jim vender tako radi in v obilni meri delili dušno hrano božje besede.

Treh od teh, ki so bili zaslišani, niso zopet z drugimi vred zaperli, namreč župnika iz Masdama, enega gorkumskega kanonika in frančiškanskega lajika Henrika. Ti so neki pri preiskavi tako odgovarjali, da so jih upali bezi pridobiti za svojo stranko. Zarad tega so bili ločeni od drugih marternikov ter dobili bolj vgodno in čedno stanovanje v hiši podpredsednika kriminalnega sodišča. Ob enem se jim je dalo tudi upanje, da bodo kmalu oproščeni. Kako se jim je pozneje godilo, bomo videli v teku naše zgodbe. Oni niso bili iz števila onih, s katerih častitljivim spoznavanjem je hotel Bog svojo cerkev poveličati.

Drugi dan 8. julija je bila nova še ostrejša preiskava. K tej pa niso poklicali vseh temuč le najveljavniše jetnike. Zakaž sovražniki so mislili, če premagajo te in jih za se pridobe, bodo drugi sami od sebe posnemali njih zgled. Ti so bili: oba župnika Leonard in Nikolaj, od frančiškanov p. gvardijan, p. vikarij in p. Gotfrid Mervelanus, slednjič oba premonštratenza. Teh sedem so tedaj po poldne, ko so se bili preiskovalci vže dobro pod-

perli z bogatim kosilom za težki boj, pripeljali zvezane iz ječe v mestno hišo. Preiskavo sta vodila dva tako imenovana služabnika besede v pričujočnosti grofa Marškega in več drugih veljavnih mož njegove stranke. Navzočen je bil tudi višji sodnik in mestni blagajnik Janez iz Duvenvorda, mož kateremu se ni mogla odreči poštenost in razumnost. Poklicali so tudi tajnika, ki je moral vse zapisati, kar so govorili jetniki. Zraven sta bila tudi dva brata p. gvardijana, katerima se je posrečilo sprostiti, da se je odločila ta druga preiskava. Upala sta na ta način rešiti svojega brata in njegove tovariše. Zakaj skušnja ju je izučila, da sam za se, brez tovarišev, nikedar ne bo sprejel slobode, ke bi se moglo to zgoditi tudi brez žaljenja katoliške vere.

Pervo in najvažnije vprašanje pri preiskavi je bilo, kaj mislijo o rimskem papežu in ali so pripravljeni odpovedati se mu. Papeža je namreč nad vse sovražil Lumnij, kaker skoraj vsi krivoverci, in rayno tako je sovražil tudi vse one, ki so častili papeža kot očeta in poglavarja cerkve. Kaker pripovedujejo, je bil zarad tega tudi sklenil kaznovati se smertjo vse, ki so bili tega katoliškega mišljenja. Vse prizadevanje izpraševalcev ni bilo zarad tega toliko na to obrnjeno, da bi jih pridobili za svoje to je kaljvinsko krivoverstvo, temuč na to, da bi jih odcepili od njih višjega poglavarja. Njih učenik, hudobni duh, namreč dobro ve, da je to vže zadosti za pogubljenje. Zarad tega mu je malo mar, kateri verski stranki se kedo pridruži, da le ni v oni cerkveni družbi, kateri je postavil na zemiji Kristus enega pastirja in enega poglavarja, v ta namen, da se po njem toliko bolj gotovo ohrani čistost vere in ljubezen vernih ter se ne da nobene priložnosti k ločitvi in krivi veri. Kedorkoli je po lastnem zadolženju ločen od te družbe, tega gotovo dobi za se in za svoje kraljestvo hudobni duh, naj sicer veruje, karkoli hoče in živi kaker hoče.

Eden izpraševalcev je bil neki gorkumski brodnik. po imenu Kornelij, znan pijanec, ki je smertno sovražil vse katoličane sploh, posebno pa župnike in redovnike iz Gorkuma. Čeravno ni znal latinskega jezika, ga je vender sposobnega storila pri odpadnikih opravljati službo pridigarja njegova jezičnost in prederznost. Ko je ta človek spoznal, da se ne da omajati stovitnost marternikov, je zavpil: „Le na viselice ž njimi, na viselice!“ Posnemal je zgled onih, ki so zahtevali smert Kristusovo, kralja marternikoy, ter vpili: „Križaj ga, križaj ga!“

Drugi izpraševalec, po imenu Andrej, je bil sicer nekoliko bolj učen, pa ne dosti bolj pameten. Ta lalkomišljeni mož je bil prej župnik pri cerkvi sv. Katarine v Brili. Ko so se bili pa hezi polastili mesta, je on iz strahu zavergel svojo vero ter se ponudil novim gostom za pridigarja. Sè svojim zgledom je spodbujal jetnike k odpadu od rimskega papeža ter jim obetal, da se le na ta način rešijo gotove smerti. Na te zapeljive obljube je nevstrašeno odgovoril p. gvardijan vpričo grofa in cele družbe: „Jaz naj bi se dal zapeljati, da bi zapustil svojo pravo, katoliško vero in sprejel vašo krivo vero in to iz ljubezni do tega življenja? Kaj je bolj nespametnega, kaker to? Saj se lahko zgodi, da me zadene smert v kratkem času ali celo v tem trenutku. Dolgo tako ne bom več živel. Pa vzemimo, da mi je odločeno še dolgo življenje, slednjič moram le vmreti. Kar vže enkrat moram po natornih postavah, to hočem prostovoljno in rad storiti iz ljubezni do sv. vere in zdaj sè svojo smertjo poterđiti to, kar sem pridigoval“. Te besede je govoril z duhom in močjo, kaker se spodobi za moža, ki je imel v kratkem postati marternik. Kako nespametno in nevarno pa je storiti kaj tacega, kar žali Boga, le za to, da se za kratek čas podaljša življenje, se je pokazalo kmalu potem na dveh odpadnikih. Iz strahu zgubiti življenje, sta bila zatajila rimsko-katoliško vero, in ravno ta kaznen, ketere sta se toliko bala, je doletela oba, enega tisti trenutek, drugega po kratkem pregrešnem življenju. Toda o tem pozneje obširnše.

Ko so zapovedali tudi župniku Leonardu odpovedati se papežu, se je on ravno tako serčno in stanovitno branil ter rekel: „Vi se navadno bahate, vera mora prosta biti, nobenemu se ne smejo zarad vere delati težave in sitnosti. Iz keterega vzroka me hočete toraj proti moji vesti in zoper vašo načela prisiliti, da zatajim svojo vero, ketere sem se do sedaj deržal? Pripravljen sem z vami se razgovarjati. Ako me vi prepričate, da sem v zmoti, hočem sprejeti vaš nauk; ako pa zmagam jaz, morate po pravici vi sprejeti mojo vero. Ne dvojim, da se bo zgodilo poslednje, ako se le odloči čas in kraj, primeren za tako važno zadevo; zakaj reči moram, da obojega zdaj tukaj ni.“ S temi besedami je sklenil.

Izpoved starih Slovencev.

Mej vsemi gorami na svetu je najimenitniša gotovo gora Sinai, kjer je Bog dal deset zapovedi. Zdaj je na tej gori samostan gerških menihov, sloveč po raznih dragocenih zakladih, ki se tam hranijo. Pervi in najdražji je truplo svete Katarine, modre device in marternice aleksandrijske, katero so tja prenesli angelji, kaker se omenja v cerkveni molitvi za njen praznik. Drugi tamkajšnji zakladi so zlasti razni zelo stari rokopisi, ki se hranijo v samostanski knjižnici, in so silno važni za bogoslovske in druge vednosti. Tudi dva slovenska rokopisa, stara do 900 let, pisana s tako imenovanimi glagoliškimi čerkami, sta mej njimi; eden obsega psaljme, drugi nekak tako imenovan obrednik. Kakih 15 let je tega, kar je neki učen profesor iz Zagreba, dr. Levoslav Geitler, nalašč popotoval na goro Sinai, da prepíše ta dva rokopisa, in to se mu je tudi posrečilo. On jih je potem izdal v Zagrebu v dveh knjigah — Euchologium, 1882, Psalterium, 1883 — vender s cirilskimi čerkami, ki se lažje bero od glagoliških. Obe te dve knjigi ste jako važni za poznanje stare cerkvene slovenščine, kakeršno sta sv. brata Cirilj in Metod vpeljala v službo božjo. Perva je pa znamenita še v nekem drugem oziru; v njej vidimo, kaki so bili razni obredi pri starih Slovencih, in mej drugim zlasti, kako so stari slovenski duhovniki spovedovali svoje vernike. Mislimo, da bo mikalo vedeti poslednje ravno tako duhovne gospode, kaker preproste pobožne Slovence. Zato smo to reč, da si precej obširno, predstavili sè starega jezika v sedanjo našo slovenščino, v kateri torej tako slove:

Red nad izpovedujočim se.

Pervo biva tako poučenje. Duhovnik mu govori pred cerkvijo tako:

„Otrok, zdaj se hočeš obnoviti s častno pokoro in poiskati prvega očetovstva in združiti se sè sinovstvom njega, od ketelega si bil odstopil s prestopljenjem. Ali sliši, otrok, kako želi Bog naše pokore. Tudi po preroku vpije k nam govoreč: Po vsem tem se obrnite k meni, da vas jaz ozdravim. Zato pa je očitno, da tisti, ki brez pokore vmerje, ni kristijan, ker ne veruje vstajenja, niti v sveto Trojico in da se ne spodobi duhovniku pri takem (dobička) iskati, niti darila zanj sprejemati v

cerkev. Če je pa živ, pa pravi, da ni dobro naučen božje postave in ni razumel resnične vere kerščanske, ga je treba tako naučiti, govore :

„Sliši, otrok, in razumej dobro : Bog edini je, ki je vstvaril vse stvarjenje, on ki nima začetka od nikoder, ampak je sam začetek vsemu in ima v sebi Besedo, ki je ob enem ž njim brez začetka v svoji podobnosti, ob enem ž njim vedno bivajoča, brezčasna, brezkončna, brezletna, ki sedi na prestolu z Očetom in presvetim Duhom, kar se imenuje presvetega Trojica, Oče, Sin in sv. Duh, trije sestavi podobno v edinem božanstvu. Ta božja Beseda, ki je Bog od Boga, je zaradi našega zveličanja z mesom obložila svoje božanstvo, v presveti Devici se je po svetem Duhu začela brez semena in je Bog in človek skupaj. On se je po svoji volji deležnega storil našega terpljenja, po svoji volji je smert na križu nase vzel, tretji dan je vstal od smerti, šel v nebesa, sedel na desnico očetovo, in zopet ima priti z nebes sodit žive in mertve in poplačat vsakemu po njegovih delih. In zato, ko slišimo to strašno sodbo, ki ima biti, in te strašne martre, verujemo pisanju ter se kerščujemo v sv. Trojico v imenu Očeta in Sinu in sv. Duha ; odmivamo pa zopet grehe od sebe, ketere smo po kerstu storili, s pokoro izpovedujoč se Bogu, ki jih ve po imenih in zna vse misli.

Ti (Bog) si velel namestu sebe cerkvenim duhovnikom podjemati naše težave, kaker je rekel apostelj : „Ti namreč čujejo zavoljo vaših duš, kaker ki imajo odgovor dati za vas“. Zato ima ta, ki se hoče izpovedati, tako govoriti : „Najprej Boga postavljam pričo svojim dejanjem in tebi, oče, se izpovedujem ; ne morem namreč zaceljenja dobiti rani gnjijoči v mojem sercu ne prestando, ako mi cerkev zopet ne poda obnovljenja“. Duhovni pa govori k njemu : „Otrok, ne sramuj se človeškega lica ; ne zataji nič, kar je v tebi, vse je namreč obnaženo pred božjimi očmi. Nihče namreč, ki taji svojo bolezen in je ne pokaže zdravniku, ne ozdravi, temuč kedor skerbno išče zdravnika, komaj ta najde polajšanje svoji boleznii“.

Tako naj govori pa, keteri se hoče izpovedati :

„Izpovedujem se najprej Bogu vsegamogočnemu in tebi, oče, vseh brezštevilnih mojih grehov, ketere sem storil vedoč in ne vedoč, z voljo ali nevoljo, spe ali bedé, s premnogo jedjo in pijanstvom, vedno vpadajoč v nečistosti in prešuštva, v razboje, v detogubstva, v tatvine, v pijanstvo, v obrekovanja, v prepire,

v plese, v zle igre, v boje, v prelomljenja priseg, v čaranja, v vedeževanja, v pozvedovanja sreče, poželjive pogleda na tuje lice, v krive prisega, v vgrabljenja tujega premoženja. Vsemu temu se odpovedujem, (kar pomnim in) česer ne pomnim, kar vem in česer ne vem, kar sem storil z voljo ali z nevoljo, od poželjivosti premagan, v jezi ali v zderžanju. Ne morem namreč tajiti, kar (Bog) vedno gleda, ne morem vtajiti, kar ima (Bog) odkriti, česer sem si svesti in česer si nisem svesti. Nihče namreč, ki je kaj vkral svojemu gospodu in taji, ne prejme milosti, temuč, ako se izpove, potem se smili svojemu gospodu, da se mu pokrijejo njegova dela in milost najde. Zato se tudi jaz milega delam Bogu, in poklekujem pred te, oče, da mi daš zapoved proti mojim hudobijam in bi se mogel povzdigniti iz globočine svojih grehov in zopet se obnoviti.“ *)

Ne bodi pa težko, otrok, tem, ki se hočejo spokoriti, ako keterega cerkev odločuje za malo časa, da ima uné statí. Taka je namreč postava od Boga ji dana in od svetih apostoljev in od svetih očetov, da se spodobno očistimo in bomo vredni prejeti telo in kri Gospodovo. Tako nas namreč sveti Pavel uči govoreč: „Ako kedo prejmlje telo božje in kri, ko je nevreden, si prejmlje greh, ne razločevaje telesa Gospodovega“. In sam Gospod je rekel: „Ne dajte mojega svetega psom“. Zato se ne dajmo v sužnost telesni poželjivosti, temuč dnhovne boje in sadove pridobivajmo. In radovoljno se nasproti postavimo telesnim nasladnostim; zakaj nobena telesna bolezen se ne zdravi temu, ki je vedno v pijanstvu in požrešnosti, temuč, ako se kedo terdno zderži od vsega, potem kmalu doseže polajšanje. Kaker je namreč greh, ko se ga okuša, jako sladak, potlej se pa spremeni v grenkejšega od žolči, tako se tudi spokorni post malo časa kaže neprijeten, ali za vselej podaje vesele sadove. Apostelj namreč govori: „Po mnogih britkostih se nam spodobi iti v nebeško kraljestvo“. Tako je rekel tudi Gospod naš Jezus Kristus: „Božje kraljestvo je silno in silni ga vgrabijo.“ In zopet je rekel: „Podvizajte se noter iti skozi ozka vrata, ki peljejo v življenje. Malo jih je namreč, ki jih najdejo“. Le-teh tesnih vrat in težkega pota pa so ta dela: lakota, žeja, ležanje na zemlji, vklanjanje, pokorjenje, terpljenje krivice, ljubezen do vbozih in ptujcev, serčno žalovanje, jok očesni. Brez joka je namreč nemogoče

*) Neketera mesta te izpovedi se vjemajo z besedami v 1. friz. spom.

pokoriti se. Bolj od vsega je pa resnična pokora, da se, enkrat odstopivši od greha, ne vračamo več k njim. Kedor se pa verne h grehom, ta je podoben psu, ki se vrača k temu, kar je izbljuval, ali svinji, ki se je izkopala, pa se zopet valja v blatu. Mi pa, otroci, pridobivajmo dobra dela ter posnemajmo nekedanlega zgubljenega sinu, ki je s pokoro odperl vrata kraljestva, nekedanlega razbojnika, nekedanjo nečistnico, nekedanlega cestinarja, kateri je enkrat odstopil od hudega in se potem ni več vernil k hudemu. Zato tudi ti, otrok, namestu da bi jel dobre jedi, jej suhe, namestu da bi pil vino, pij vodo, namestu smeha toči solze, namestu bahanja bodi ponižen, namestu da bi na mehkem ležal, leži na terdem, namestu da bi se prepiral, delaj mir, namestu da bi se bojeval, ljubi krotkost, namestu da bi vgrabljal, razdajaj svoje premoženje, namestu nepravčnosti ljubi vboge, namestu tatvine sprejemlji ptuje, namestu nečistosti ljubi čistost, namestu oskrumbe in vedeževanja ljubi Boga. In če se tako spokoriš, boš otrok svetlobe in dne; po teh potih namreč brez čuda prideš v raj, pravi namreč Bog: „Bodite vedno gotovi, ker ne veste dne in časa, po pride konec. Zato naj se nam ne toži, otroci, ko se imamo spokoriti, ker ne vemo, doklej bomo živeli, in če nas najde smertni dan v grehih, zakaj bomo rojeni? Ali poskerbimo, da skoraj otresemo breme svojih grehov, da mu ob vstajenju svetli nasproti pridemo, vzdignjeni na oblakih po zraku, ko pride z nebes v slavi svojega Očeta sodit žive in mertve in poplačat vsakemu po njegovih delih, kaker se temu spodobi vsa slava, čast in poklanjanje skupaj z Očetom in sv. Duhom zdaj in vekomaj“. —

In potem pojdi ta v cerkev in ta, ki se hoče izpovedati, padena obraz na zemljo in duhovnik govori nad njim to molitev:

„Gospod Bog vsegamogočni, tebi bom jaz izpovedan vseh mojih grehov in mojega slabega dejanja, vsega, kar koli sem (slabo) izgovoril in slabo storil in slabo mislil, z besedo ali z dejanjem ali z mislimi, vsega, kar pomnim ali ne pomnim, kar sem vedoma grešil ali nevedoma, prisiljen ali neprisiljen, spe ali bedé, sè slabo kletvijo in ležjo in v krivičnem mišljenju, v ničernosti in prevari, kar koli sem storil in vse nezumno v jedi in pitju in v nepravičnem spanju. Prosim te, Gospod Bog moj, da bi mi ti račil življenje in milost podati, da ne bom osramočen pred tvojimi očmi in da se na tem svetu spokorim za

svoje grehe in vredno pokoro storiti morem, kaker je tvoje vsmljenje. Vsega vladavec in gospod, trojica, Bog vsegamogočni, bodi mi pomočnik in daj mi silo in modrost in pravo pamet in dobro voljo s pravo vero k tvoji službi. O Gospod, ti si edini na ta svet prišel grešnike rešit; bodi mi odrešenik in odreši me. Gospod božji Sin, Gospod, kaker ti hočeš, kaker je tebi ljubo, stori z meno, tvojim hlapcem. Milostivi Bog, rači mi pomoči, tvojemu hlapcu. Ti edini veš, o Gospod, kaka je moja siročina. V tvojo milost izročam svoje serce in svojo pamet in svojo ljubezen in svoje življenje in svoje grehe. Odloži moje besede in moja dela okončaj, Gospod, in tvojo milost v meni, grešnem služabniku tvojem, pokaži. Reši me, Gospod, vsega zlega zdaj in vselej in na veke vekov.*)

In potem govori slavo in govori ta (4.) psaljem:

„Ko sem klical, si me vlišal, Bog moje pravičnosti“ itd.**)

In govori tó molitev pred svetim altarjem:

„Gospod, Bog mojega zveličanja, ki miluješ z dobrotami, in mnogo milostivi, ki si vklonil nebesa in dolu prišel zaradi zveličanja človeškega rodu, ne hoteč smerti grešnika, temuč da se spreoberne in živi, ti, vladavec, temu tvojemu služabniku, ki moli, podaj mu zatajevalno pokoro, ki znaš grehe in očiščaš nepostavnosti, odpusti grehe in prizanesi mu vse pregrešenje radovoljno in neradovoljno in preloži ga in prištej ga k svoji sveti cerkvi.

In potem govori ta (12.) psaljem:

„Doklej, Gospod, me boš popolnoma pozabljal“ itd.

*) W. Vondrák je našel izvirnik te molitve v staronemški tako imenovani molitvi sv. Emerana; on je tudi pervi opazil, da se ta molitev največ mestih vjema z našim 3. friz. spominikom. Zato misli, da so friz. spom. iz kakega glagoliškega (ali ciriliskega) cerkveno-slov. izvirnika. Nam se zdi nasprotno. Nemške molitve so se predstavljale že zgodaj v našo slovenščino. Prestave, kaker jih imamo v friz. spom., so se porabile pozneje v cerkveno-slov. slovstvu. Kar neketeri pripisujejo vplivu cerkvene slovenščine, je nekdaj moglo ali moralo biti pri nas tako, kaker je ohranjeno v friz. spom. Tudi češkega vpliva v teh spominikih jaz ne morem priznati. Archiv f. sl. Ph. XVI. 118. Proti koncu je gori stoječa molitev v stari slovenščini nekoliko pokvarjena in zato tudi naša prestava nerazumljiva. Po staronemškem tekstu bi se reklo: „V tvojo milost izročam, Gospod, svoje serce, svoje misli, svojo voljo, svoj duh, svoje telo, svoje besede, svoja dela. Deni, Gospod, svojo milost čez me, grešnega tvojega hlapca. Reši me, Gospod, vsega zlega“.

**) Ta in naslednji psalji so se brali od kraja do konca.

In z o p e t g o v o r i d u h o v n i k m o l i t e v :

„Vladavec, Gospod Bog, ki kličeš pravične na svatbo in grešnike k pokori in spokornike vkup kličeš, ti sprejmi pokoro in izpoved tega tvojega služabnika, ki pada pred tvoje veličanstvo, in odpusti mu, kar je grešil, ker si blag; reši ga od vsega mesenega greha, očisti ga od vsake oskrumbe in kar ima na vesti; očisti ga in okrepečaj ga na delo tvojih zapovedi in stori ga vrednega stati pred tvojim svetim oltarjem in deležnega tvojih božjih skrivnosti, da s čisto dušo in telesom sad prinašajoč in vračajoč in združevajoč se s tvojim svetim duhom dedič bo kraljestva nebeškega po tvoji milosti in dobrotah“.

In z o p e t g o v o r i t a (24.) p s a l j e m :

„H tebi, o Gospod, povzdigujem svojo dušo“ itd.

In g o v o r i t o m o l i t e v :

„Bog, naš zveličar, ki si dal odpuščenje grehov Davidu, ko se je pokoril, po Natanu preroku, in si po pokori sprejel molitev Manasejevo, ti sam tega tvojega hlapca, ki se pokori za svoje grehe, sprejmi s tvojim navadnim človekoljubjem prezirajoč njegovo pregrešenje. Ti si namreč Bog, ki si velel vpadajočim v grehe (odpustiti) sedem in sedemdesetkrat, ker je, kakeršna tvoja velikost, taka tudi tvoja milost. Ti si namreč Bog pokorečih se pokoreč se za vsa naša pregrešenja, ker si ti naš Bog in tebi slavo pošiljamo Očetu in Sinu in sv. Duhu zdaj in vselej.

In g o v o r i t a (37.) p s a l j e m :

„Gospod, ne svari me v svojem serdu“ itd.

In p o t e m g a v z d i g n e i n s e m u i z p o v e i n m u d a z a p o v e d i n g o v o r i t o m o l i t e v :

„Gospod Bog naš, ki si dal Petru pokoro sè solzami, nečistnici odpuščenje grehov, ki si opravičil cestninarja, ko je spoznal svoja pregrešenja, sprejmi izpoved tega tvojega hlapca in kar še greši z voljo ali nevoljo, s pregrešno besedo, delom ali mislijo, blag prezri; ti namreč edini imaš oblast odpuščati grehe, ker si milostiv in dobitljiv Bog in tebi slavo pošiljamo Očetu in Sinu in sv. Duhu“.

In z o p e t g o v o r i t a (53.) p s a l j e m :

„Bog, v svojem imenu me reši“ itd.

In p o t e m g o v o r i t o m o l i t e v :

„Sprejmi, Gospod, to malo izpoved svojega grešnega služabnika in nagni se s človekoljubjem h tvojim dobrotam in neoberni, vladavec, svojega lica od mene in ne vkloni se v jezi od

svojega hlapca ; zamuden v jezi, ali hiter na pomoč, obrni svoj serd od mene in podaj mi vlago svojih dobrot. Ko je moje serce izgorelo od grehov in si odgnal grešni mrak, užgi v njem iskro svojega vsmiljenja, milostivi Gospod Bog. Se vsmiljenimi očmi se ozri na me in daj mojim očem studenec solz, da omijem ž njimi nesnago z moje duše in madež z mojega mesa, keterega koli sem prejel v pijanstvu in v nepravičnem spanju, ne storivši tvoje volje in ne hranivši tvojih povelj, temuč vpadši v dušegubne razboje sem se podvergel objokovanja vredni slabim varihom, ki so vgasnivši tvojo svetlobo, ki je bila v meni, slekli z mene tvojo častno obleko, s katero si me bil okrasil. In odyergli so me od tvojega častnega znamenja in ostudnega in merzkega so me storili nebeškim in zemeljskim. Ali ti si izvolil v svojem vsmiljenju ne prezreti pogublajočega se in ne zapustiti zahajajočega. Deležnega si (me) storil mesa in kervi tvojega bistva. Zato te prosim, mnogo milostivi, vsmili se zdaj čez mene, ki sem odpadel od tvojih svetih zapovedi in pridruži me zopet tvoji sveti čredi, iz ketere me je vergel zviti sovražnik, in zopet me obrni, zopet me obnovi, zopet me obleci, zopet me ogradi s tvojim častnim križem in s tvojim prečastnim pečatom zapri mi tvoj strah in pridruži (me) skrivnostni mizi ; lahko je namreč tvojim očem, vladavec, vmertviti in oživiti, dolu speljati v pekel in zopet gorí. Vzdigni me, Gospód, iz globočine mojih hudobij, kaker nekedanjega nečistnika in kaker nekedanjega razbojnika in oprosti me vsega hudega, kaker nekedanjo nečistnico in cestninarja in naj se ti ne gnusi nad meno grešnikom, ker sem zbudil tvoj serd in hudo pred tebo storil. Zato pa padam pred tebo, poklanjam kolena svojega serca, vsmili se me skesanega, vkroti se, potolaži se zavoljo tvoje prečiste Matere, ki te je rodila po mesu brez semena, zavoljo svetih angeljev in arhangeljev in zavoljo svetih prerokov in apostoljev, v katerih počiva tvoja milost vedno, da bodo tvoje oči gledale na me, vladavec, in tvoja ušesa sprejemala glas moje molitve, na te namreč polagam svoje upanje, da mi ti razsvetliš um in oči serca, da bom razumel, kar je tvoje, in tvoj strah in trepet vedno v spominu imel, ker je pri tebi studenec življenja in od tebe je vse blago dihanje in vsaki dovršen dar. Z višave prihaja od tvojega Očeta sè svetilom, s katerim me razsvetli in sprejmi to mojo malo molitev, ki ti jo darujem za-se in za pravoverne služabnike tvoje, da jih ohraniš v tvoji resnici. In še poslušaj, vladavec, svojega grešnega hlapca,

ki moli tudi za neverne, da jih oberneš v tvojo vero in ohraniš v zapovedih, in vse, ki so v kaki nesreči ali nevarnosti ali v jetništvu ali v temnici, reši jih vse nevarnosti, ti si namreč pomoč in varstvo in upanje vsem, ki pribegajo h tebi, in tebi slavo in čast pošiljamo z brezzačetnim tvojim Očetom in presvetim Duhom zdaj in vselej“.

Slabe misli.

(Konec.)

III. Pomočki zoper slabe misli.

8. Prerok Izaija pravi, da moramo hudobnost misli odpraviti, če se hočemo varovati slabih misli. Spravite izpred svojih oči svoja hudobna izmišljevanja; jenjajte hudobno delati (Is. 1, 16). Kaj pomeni beseda — odpraviti misli?

Slabe misli odpraviti pomeni najprej to, naj se varujemo, da ne nastanejo hudobne misli. In to dosežemo s tem, da se ogiblujemo slabih tovarišij, da ne delamo pregrešnega znanja. Bil je mladenič angeljsko nedolžnega serca; slišal pa je od zločestega tovariša hudobne besede, ki so ga napeljale na pregrešne misli, predolgo se je v njih mudil in v greh dovolil; to je bil jedini njegov greh. Toda precej se je zavedel, spoznal in čutil svoj prestop, začel pokoro delati — ter vmerl kot svetnik. — Koliko krat se pregreši sicer dobra duša zoper ljubezen do bližnjega! Ona zve malo napako sosede; mestni da bi molčala, pa tuhta in tuhta; v mislih jej podklada slabe namene in pomnoži ter raznese mej ljudi; ke bi bila prvo misel zaterla, bi bil pri kraji ves prepir, vse ogovarjanje in opravljanje. — Varujmo se slabih knjig, ki brezbožnost lišpajo z lepo besedo, kaker bi bila nedolžno kratkočasje. — Varuj se zapeljivih plesov, ki vnemajo kri in napeljujejo v najbližnjo priložnost za slabe misli.

9. Pa poreče kak mladenič: Je li greh dobrikanje dekletam in malo pošaliti se ž njimi? — Ne rečem, da je smertni greh; toda tak človek se ispostavi bližnji nevarnosti smertno grešiti, skušnja uči, da je te verste grehov prav veliko. — Zastonj boš rekel, da nimaš slabega namena, še slabih misli nimaš

ne. To je ravno peklena zvijača, da od kraja ne daje povoda temu, pozneje pa se hudič pase pri vašem kaznivem kratkočasju, vname strasten ogenj in duša bo zgubljena, da še sam ne boš vedel kedaj. — In za vse naslednje grehe bodo odgovor dali vaši stariši. Oni so zavezani, vstavljati se takemu nevarnemu kratkočasju in razveseljevanju. Ako pa to zanemarijo, odgovorni so za vse terpljenje, ki izvira od tod za otroke, in Bog jih bo ostro kaznoval.

10. Ako se hočemo varovati slabih misli, bodimo pazni sami na sebe, moški in ženske. Poslušajmo, kaj pravi Job. Z mojimi očmi sem zavezo naredil, da bi celò ne mislil ne na kako devico. (Job. 31, 1.) On pravi — z mojimi očmi, da bi ne mislil. Saj oči ne mislijo; misli samo pamet. Job meni, skozi oči pridejo slabe misli v glavo, iz glave grejo hude želje v serce, kaker smo že slišali; ali po besedah sv. Bernarda: „Morilne puščice nečiste ljubezni zadenejo serce.“ Zato pravi sveti Duh: „Oberni svoj obraz od nališpane ženske. — Zavoljo ženske lepote se jih je že veliko pogubilo.“ (Sirah 9. 8.) — Nespametni pogledi so redkokrat brez greha.

11. Keder nastopijo slabe misli, katerih nisi sama kriva, duša kerščanska, preženi jih hitro; ako so misli nespodobne, nečiste, nikar se ne pečaj z njimi; prej ko jih odženeš, bolje bode; le nikar ne misli semtertje; kaker hitro vidiš, da so hudičeve zvijače vmes, beži, beži, nič ne misli več na te prikazni; če ne, se boš vjela. — Zateci se k usmiljenemu Bogu; ako dražijo tvoje čute merzke poželjivosti; vsklikni se svetim Hieronimom: Gospod! hiti mi na pomoč! — Ako te nadlegujejo skušnjave dalje, moraš jih povedati spovedniku; zakaj sv. Filip Nerij pravi: „Skušnjava razodeta je že napol premagana.“ — Neketeri svetniki so se borili zoper nečiste skušnjave s tem, da so se pokorili, na primer, sv. Frančišek Serafinski, sv. Benedikt sta se po koprivah, po ternju valjala; sv. Peter Aljkantarski je pod led zlezil. — Ti pa, duša kerščanska, oberni se k Bogu, prosi Boga pomoči, in reci z Davidom: Hvalil bom Gospoda in ga klical in rešen bom svojih sovražnikov. (Psl. 17, 4.) Bori se stanovitno; priporoči se Mariji, svetemu Jožefu in angelju varihu. S pomočjo teh patronov boš zmagala — samo da imaš resnično voljo; za to pa prosi Jezusa v svetem zakramentu. Amen.

Tako govori sveti škof Alfonz Ligvorij — na besede Jezusove: Kaj mislite hudo v svojem srcu? (Mat. 9. 4.)

P. Ladislav.

Mesečna duhovna samota

ali

pripravljanje na smert.

Mesec september.

(Predvečerno premišljevanje glej prvi zvezek na strani 15.)

Dopoldansko premišljevanje.

Na vesoljni sodbi.

„Vsi se moramo pokazati pred sodnim stolom Kristusovim, da prejme sleherni v svojem telesu, kaker je storil ali dobro ali hudo. 2. Kor. 5, 10.“

Kaker bo po smerti vsak posebej sojen, ravno tako bodo na koncu sveta vsi ljudje skupaj sojeni¹⁾. S trobento bo zbudil sv. Mihaelj vse mertve: Vstanite vi mertvi in pojdite na sodbo. Duše se bodo zopet sklenile se svojim telesom in v dolini Josafat se bodo vsi zbrali. Angelji jih bodo razdelili mej dobre in hudobne za sodbo. Kristus se bo prikazal v svojem veličastvu in angelji bodo nesli pred Njim sv. Križ. Kristus bo na to sodil ljudi, da bo vsak vedel, kaj dobrega so storili po njegovi smerti njegovi lepi zgledi, dobri spisi in nauki, sveti in opominjanje in dobra izreja otrok in koliko slabega je storil po smerti se svojim slabim zgledom, pohujšanjem, spisi, nauki, svetom, in slabo izrejo otrok. Poslednja sodba bo tudi zavoljo tega, da bodo svete osebe, ketere zdaj svet zaničuje in zasmehuje in preganja, ta dan spodobno počeščene pred ysem svetom; da bodeta prejela plačilo ali kazen duša in telo, da bo, kaker pravi sv. Avgustin (l. med. c. 16.), Kristus, kateri je bil na tem svetu krivično v smert obsojen, pravično sodil svet, in da bo pokazal, da je pravično vladal svet. —

Najprej se bo obernal proti izvoljenim na svoji desnici in

¹⁾ Jan. 5, 28.

jim rekel: „Pridite, oblagodarjeni mojega očeta, posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta.“¹⁾ potem se bo obrnil proti zaverženim in jim bo rekel: „Poberite se spred mene, prekleti, v večni ogenj, kateri je pripravljen hudiču in njegovim angeljem.“²⁾

Vesoljna sodba bo strašna 1. zavoljo ločitve dobrih od hudobnih, 2. ker bodo očitni vsi grehi vseh ljudi, in 3. zavoljo obsodbe. To zdaj preišljuj.

Misli si v duhu, da si v Josafatovi dolini in gledaš zbrane ljudi, ki so živeli od začetka do zdaj in bodo še živeli do konca sveta in prosi večnega sodnika, da bi mogel že zdaj se spominjati poslednje sodbe, da se je ne boš bal, ko bo prišel njen dan.

1. Na tem svetu živijo, tudi v sv. katoliški cerkvi dobri in hudobni, nedolžni mej krivičnimi, čisti mej nečistimi, jezni mej krotkimi, skopuhi mej radodarnimi, ošabni mej ponižnimi, kaker negdaj raznoverstne živali v Noetovi barki. Neketeri so na videz nedolžne ovce, v sereu pa volkovi, brezbožni mej vernimi... na sodni dan pa bo imel vsak svoj kraj, ovce, dobre, bo postavil na svojo desnico, kozle pa (hudobne) na svojo levico. Na desnici bo stala najprej Marija Mati božja ze vsemi svetimi devicami, Abraham zè vsemi svetimi očaki, Izaija s preroki, David sè sv. kralji, sv. Peter sè sv. aposteljni, sv. Štefan sè vsemi sv. marterniki, sv. Anton sè sv. puščavniki, sv. Marija Magdalena zè vsemi spreobrnjenimi grešniki in mej drugimi tudi naš sv. oče Frančišek zè vsemi svetniki, ki so zveičani v prvem, drugem in tretjem redu.

Na levico bodo pa postavljeni Kajin z vbijavci, Juda Iskarijot sè vsemi, ki so odpadli od sv. vere, Izabelj zè vsemi prešuštniki, Herod zè vsemi trinogi, Pilat s krivičnimi sodniki, Simon zè vsemi terdovratnimi neverci... In sv. Avguštin pravi³⁾, da bodo vsi ti v snope povezani, roparji z roparji, prešuštniki s prešuštniki, nečistniki z nečistniki, vbijavci z vbijavci, goljufivci z goljufivci, da bodo v večni ogenj verženi, kjer bodo goreli, kaker fratje v snopeh.

Kaka sprememba bo na sodni dan; iz tvojega mesta ali vasi, tvoje hiše, družine, bodo eni postavljeni na desno, drugi pa na levo stran. Kako otožno se bo ločil mož od svoje žene, sta-

¹⁾ Mat. 25, 34.

²⁾ Mat. 25, 41

³⁾ Serm. 39 de Sanctis.

riši od svojih otrok, brat od brata, sestra od sestre. Kako bo tistikrat sram na levici gospodo, bogate, učene, ko bodo zagledali gospodarji na desnici svoje hlapce, in gospodinje svoje deklet; bogatini, ljudi vbogega, nizkega stanu, katerih niso marali na zemlji. Takrat bodo zdihnili: Ti so zdaj šteti mej otroke božje in njih del je mej svetniki“¹⁾

Na eni teh dveh strani boš tudi ti stal, na desnici, ali pa na levici. Na kateri pa? To si sam lahko izbereš pred smertjo. Ako želiš biti v društvu našega sv. Frančiška mej tretjeredniki, živi kaker si Bogu obljubil živeti, ko si napravil sv. obljubo.

2. Ko bodo angelji ločili dobre od hudobnih, bo začel Jezus soditi. Prinesli bodo velike bukve, v katerih je vsak zapisan in vse, kar je mislil, želel, govoril, storil in dobrega opustil od rojstva do smerti. „In bukve so se odperle“²⁾ Kristus bo takrat razodel pred vsem svetom vse tvoje grehe, ketere si v svojem življenju storil, ne samo zunanje znane, ampak tudi najbolj skrivne misli, v ketere si privolil, grehe, ketere si storil v besedah, z opravljanjem, obrekovanjem, zasramovanjem, priseganjem brez potrebe in po krivem, s preklinjevanjem, potem dejanske grehe, goljužje, oderuštvo, nesramnost, prešuštvanje, razodel bo tudi v tvojo večo sramoto, kedaj, kje, s katerimi osebami, kolikokrat si greh storil. „V obraz nam bo povedal“, pravi sv. Avguštin. „vse, karkoli smo storili, kateri dan in katero uro smo grešili“³⁾ Na sodnji dan bodo zvedeli otroci, kako so živeli njih stariši, stariši pa kake grehe so delali njih otroci.

Kristus pa ne bo sodil samo velikih in majhnih grehov, ampak tudi, kar si dobrega storil v tem življenju; ali si molil, prejemal svete zakramente, hodil k sveti maši, se postil, vbogaime daja!... iz prave pobožnosti, ali iz hinavščine. Preiskal bo tudi, kako si molil, kako si se pripravljaj za svete zakramente, kako si bil pri sveti maši. „Oh, strašna beseda!“ je izdihnil kardinalj Hugo, „Bog ne bo preiskaval samo grehov, ampak tudi pravičnost, to je, njena dobra dela.“⁴⁾ Takrat boš zvedel, kako sem jez živel, otroci bodo zvedeli, kako so živeli njih stariši, stariši pa bodo zvedeli grehe svojih otrok. Razodeti bodo grehi vsakega človeka vsem ljudem, vsi grehi celega sveta bodo razodeti.

¹⁾ Modrost. 5, 3-5.

²⁾ Raz. 20, 12.

³⁾ lib. de cateeh. rud.

⁴⁾ In psalm. 74.

Kako te bo še le takrat sram, ako se že zdaj sramuješ povedati svoje skrivne grehe spovedniku, ki mora prej vmreti, kaker pa tvoj greh drugim razodeti, in ki te hoče poboljšati in ne pogubiti.

Kaj bo z mano, če bom poln grehov stal pred toliko ljudmi? Kako se bom upal stopiti pred sodni stol božji, pred Boga, keterega sem tolikokrat razalil, ko se bojim že pred spovednika stopiti in se sramujem mu povedati svoje grehe. Kako bom ponižan, stati pred sodnikom, ki me bo sodil po vsi ostrosti, pred katerim bom moral poterčiti, kar zdaj nočem, ali pa česer nederžim za greh. Ne odkladaj me soditi, o Jezus, do sodnjega dne, keder te ne bom mogel omehčati; zdaj me rajši sodi in obsodi za katerokoli kazen, da bom ušel ostri zadnji sodbi. Iz cejega serca se mi studi moje pregrešno življenje, o, da bi bil stokrat vmerl, preden sem te razžalil!

Terdno sklepam, o moj Zveličar, ne več grešiti in vsako kazen radovoljno terpeti. Poterpel bom vsako zaničevanje in krivo sodbo ljudi brez tožbe, da bom ušel Tvoji sodbi.

3. Ko bo Kristus razodel vse grehe in dobra dela ljudi, potem bo izrekel sodbo; naj prej bo rekel izvoljenim: „Pridite, blagodarjeni mojega Očeta in posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta“.... Potem poreče tudi tistim, kateri bodo na levici „Poberite se spred mene, prekleti! v večni ogenj, kateri je pripravljen hudiču in njegovim angeljem.... in ti pojdejo v večno trpljenje“¹⁾. Kaker blisk in strela bodo zadonele te besede na pogubljene. „Poberite se spred mene“. Bog te je vstvaril za se, da bi se pri njem veselil in srečo vžival celo večnost. Kako žalosten boš pa, ako te bo Bog zapodil spred sebe, ko si se že kaker otrok zelo vstrašil, če te je zapodil oče iz hiše. Največa sreča za te bo, ako boš po smerti Boga gledal, ljubil in vžival, in največa nesreča bo za te po besedah sv. Krizostoma,²⁾ ako ne boš imel Boga, ako boš obsojen v pekel „poberite se.... v večni ogenj“. Ta sodba bo prav pravična, zakaj hudobni se na tem svetu oberne od Boga, in zato ne bo gledal v večnosti Boga in ker je navezal svoje serce na posvetne stvari in s tem Boga sramotil, bo terpel celo večnost. To večno terpljenje pa obsega vsako drugo terpljenje, katero si moreš mi-

¹⁾ Mat. 25.

²⁾ homil. 47. ad popul.

sliti. Zato se odloči, da hočeš vse storiti, da ne boš prišel v to terpljenje. Takrat boš preklinjal svoje oči, da si gledal prepovedane stvari, in nisi objokoval svojih grehov; preklinjal boš svoj jezik, s katerim si govoril nespodobne in krivične reči, preklinjal boš svoje serce, v katerem si rad imel slabe misli in želje, krive sodbe in jezo.

Ne bom tudi jaz mej temi nesrečnimi? Ako sklepam iz mojega preteklega življenja, smem se bati, ker sem to že večkrat prevdarjal, poboljšal se pa še nisem. Zahvaljam se ti, o moj Bog, da si me tako dolgo čakal in me nisi poklical s tega sveta v grehah... zavoljo katerih bi zdaj že gotovo gorel v peklju. O moj Bog, zdaj obžaljujem vse svoje grehe, s katerimi sem tebe, največjo dobroto, tolikokrat razalil, nebesa zgubil in pekel zaslužil. Za vse moram biti pripravljen, strasti moram krotiti, premagati mlačnost, nečimernost, hudo poželenje, in ne navezan biti na posvetne časne reči. Tako hočem, o moj Bog, in tako odločno, kakor bom le mogel. Sveti angelj varih in sveti Mihaelj podpirajta me v tem sklepu.

Na dan sodbe, reši nas, o Gospod!

Popoldansko premišljevanje.

Pomočniki v mirajočih.

„Nikar se ne boj; zakaj več jih je z nami, kaker ž njimi“. 4. kralj. 6, 16.

Nemaren kristijan je na smertni postelji zelo nemiren; hudobni duh, ki „hodi kaker erjoveč lev okoli, in išče, koga bi požerl“¹⁾ posebno na zadnjo uro skuša zè vso svojo močjo in zvijačo, da bi ga spravil v večno pogubljenje. Ali „zakaj si žalostna, moja duša, in zakaj me motiš?“²⁾ Dobremu kristijanu, gorečemu udu tretjega reda, se ni treba bati, „zakaj več jih je z nami,“ kaker pa zoper nas. Na njegovi strani je sveta cerkev, ki zauj moli, Mati božja, angelj varih in svetniki, ki zanj prosijo pri Bogu v nebesih. Nikar se tedaj ne boj, več jih je na tvoji strani, ki bodo za te Boga prosili, da bi srečno vmerl in k njim prišel; zbrano premišluj, kateri bodo stali pri tvoji smertni postelji in uči se jih že zdaj prav častiti in na pomoč klicati.

¹⁾ 1. Petr. 5, 8.

²⁾ Ps. 42, 5.

1. Sveta cerkev, naša naj bolj skerbna mati na zemlji, vedno pošilja nebeškemu Očetu molitve in nekervavo daritev svete maše, da se ne bi nobeden njenih otrok pogubil. Od rojstva do groba in še na oni strani groba skerbi za vsakega neprenehoma, posebno pa na zadnjo uro; vmirajočemu deli zakrament svete pokore, in ž njim čisti grešnika grehov, sveto popotnico, s katero ga krepča za dolgo pot v večnost, sveto poslednje olje, ki celi vse dušne rane; večkrat ga blagoslovi, popolni odpustek mu podeli in dušo priporoči večnemu Sodniku. Ako si dober kristijan, ne boj se tedaj zadnje ure; sveta Terezija je rekla na smertni postelji, da ima veliko tolažbo, da more vmreti kaker hči svete katoliške cerkve. Ako si v tretjem redu, glej, na vseh peterih delih zemlje molijo, opravljajo daritev svete maše, ali so pa pri nji udje tretjega reda kaker otroci silno velike družine. Bo toliko molitev, toliko dobrih del, ketere opravlja toliko tisoč pobožnih, svetih, Bogu posvečenih duš iz prvega, drugega in tretjega reda, zastonj pred Bogom, ki je bil pripravljen prizanesti Sodomi, ako bi bilo v nji vsaj deset pravičnih? Ne boj se tedaj, zakaj pri tvoji smerti jih bo več, ki bodo za te molili, kaker onih, ki bodo zoper tebe; vedi pa, da moraš tudi ti moliti za druge, posebao pa za bolnike in vmirajoče, ako želiš deležen biti teh molitev in dobrih del.

„Gospod je moja luč, in moja pomoč, koga se bom bal? Gospod je varih mojega življenja, pred kom se bom tresel?“¹⁾ Otrok sem tvoje svete cerkve, ki toliko skerbi za moje zveličanje, ud sem tretjega reda, kjer se lahko vdeležujem toliko molitev in dobrih del; ali kako poslušam sveto cerkev in kako živim v tretjem redu? Mej tiste spadam, čez ketere si se pritožil: „Otroke sem zredil in povišal, oni pa so me zaničevali.“²⁾ Ali naj bi bil vedno tak? Ne, ampak tako bom živel, da bom delal veselje sveti materi cerkvi in tretjemu redu; vsak dan bom molil za bolnike, vmirajoče in za tiste, ki jim strežejo, in tako bom snrel upati, da bom deležen molitev drugih na zadnjo uro.

2. „Nikaker se ne boj; zakaj več jih je z nami“.... S tabo je tvoj Odrešenik, ki iz neskončne ljubezni do tebe, dopusti, da ga smeš zavžiti na zadnjo uro; s tabo je Mati božja, katero prosi sveta cerkev sto in stokrat na dan za srečno smert svojih

¹⁾ Ps. 26, 1.

²⁾ Izaija 1, 2.

otrok : Sv. Marija, Mati božja, prosi za nas grešnike, zdaj in na našo smertno uro. Svetniki tudi zelo priporočajo, da naj častimo in kličemo Marijo na pomoč v zadnji uri; sveti Bonaventura pravi : Častitljivo in čudovito je tvoje ime, o Marija; zakaj tisti, ki ga na pomoč kličejo, se ne bojijo v smertni uri⁴. Na tvoji strani bo tvoj angelj varih, sveti Mihaelj, angelj varih tretjega reda; zmagovavna cerkev pošilja v smertni uri na pomoč še svetega Jožefa, sv. Andreja Avelinskega, sv. Kamila, sv. Janeza od Boga, sveto Barbaro, duhovnim sinovom in hčeram sv. Frančiška njih duhovnega očeta, njih patrona sv. Ludovika in sv. Elizabeto, svetega Antona Padovanskega. Razun teh bodo pri tebi še svetniki in svetnice, ketere zdaj še posebej častiš in se jim priporočuješ za srečno zadnjo uro. Na zadnjo uro jih bo veliko na tvoji strani. Ali za to milost moraš prositi: moliš za srečno zadnjo uro? Častiš Mater božjo sedem žalosti in kakega drugega svetnika, da bi bil pri tebi na tvojo zadnjo uro?

Častil sem Mater božjo in tudi svetnike sem prosil za srečno smert, ali keder sem molil: „Sveta Marija, mati božja, prosi za nas grešnike zdaj in na našo smertno uro“ nisem vedel, kaj sem izgovarjal, in tudi druge molitvice sem opravljal nemarno, iz same navade. Kaj mi bo pomagala taka molitev, tako češčenje na zadnjo uro? Oh, odpusti, o moj Bog, mojo veliko nemarnost, mlačnost in raztresenost, nocoj in vsako noč bom zapisal na čelo te čerke J. N. K. J. govorec Jezus Nazarenski kralj judovski; ta napis naj me varuje nagle in neprevidene smerti. Vsak dan bom zmolil kako molitev na čast Materi božji, angelju varihu in temu svetniku (ali svetnici, imenuj) za srečno zadnjo uro⁵; po zgledu svetega Frančiška, svetega Didaka... bom večkrat vzel v roko sveto britko martro in premišljeval svojega ymirajočega Odrešenika in prihodnjega Sodnika in se od njega učil vmirati: Oče v tvoje roke izročam svojo dušo.

H komu se zatekaj v raznih potrebah?

V dušnih stiskah prosi sveto Koletu, devico iz družega reda svetega Frančiška, ki je veliko let terpela na svoji duši.

Keder misliš, da se nikaker ne moreš premagati, prosi

⁵ Primerne molitve boš našel v vsakih dobrih molitvenih bukvah.

svetega Petra Aljkantarskega, ki je sè zelo spokornim življenjem premagal v sebi starega, grešnega človeka.

Ako se hočeš odvaditi preveč in nepremišljeno govoriti, časti svetega Petra Sijenskega, ki ni nigdar izgovoril prazne besede, dasiravno je bil velik kupec.

Vbogh in od oderuhov stiskanih patron je zveličani Bernardin iz Feltra, ki je napravil veliko hranilnic in zastavnic zoper jude.

V kugi, koleri in drugih nalezljivih in kužnih boleznih kliči svetega Roka na pomoč.

Ako želiš odvaditi preklinjevanja sebe, ali druge, časti svetega Bernardina Sijenskega.

V pravadah se priporočuj svetemu Ivonu, mašniku iz tretjega reda sv. Frančiška, ki je bil prej advokat, in se potegoval za vboge, vdove in sirote.

Dekle in delavke naj častijo sveti dekli Cito in Notburgo in tretjerednico sveto Marijo Frančiško.

Ob potresu kliči na pomoč svetega Frančiška Solana, spoznavavca iz prvega reda sv. Frančiška, ki je v južni Ameriki večkrat od Boga sprosil, da je potres prenehal.

Ako želiš srečno vmreti in ne brez svetih zakramentov, priporočuj se svetemu Paškalkju, spoznavavcu iz prvega reda svetega Frančiška.

Svetemu Antõnu Padovanskemu se priporočuj, ako si kako reč zgubil, ali je ne moreš najti, ali so ti jo vkrali, pa tudi v vsaki drugi potrebi, nesreči, bolezni, v telesnih in dušnih zadevah; po njem deli Bog svoje milosti ljudem po celem svetu.

— A —

Videnje sv. Arsenija.

(Po Kosegartenu).

Arsenij je slišal nekedaj glas in besedo: „Pojdi sem; pokazal ti bom, kaj delajo ljudje na svetu“.

Puščavnik posluša, ter stopi vunkaj, iz svoje kočice. Vidi zamorca, črnega človeka, ki brez nehanja derva seka. Dosti jih je za butaro, celo preveč. Zdaj jo hočo zadeti na rame, ali

ne more je, ker je pretežek sveženj derv. Hoteč si breme polajšati, nakolje še drugih polen, ter jih poveže v butaro. A zopet ne zmore bremena, in zopet si ga s poleni pomnoži. In tako dela nadalje.

Samotar sliši drugoč glas in besedo, ter stopi drugoč iz svoje kolibe. Vidi človeka, stoječega pri ribniku, majhinem jezercu. Ta polje vodo v zdolaj preluknjan vodnjak. Zastonj se je trudil, ker se jezercu ni nič poznalo, in v vodnjaku ni tudi nič ostalo.

V tretje čuje spokornik glas, ki ga kliče vun pogledat. Vidi jahača, dva krepka moža, ki sta se z močnimi drogovi zaletavala v vrata hrama božjega. Kolikerkrat se zaženeta proti hiši, tolikokrat odletita.

Arsenij premišljuje, kaj bi imelo to pomeniti, a ne more si raztolmačiti stvari; zato vzdihne: „Gospod, daj mi razumeti to troje dejanje človeškega življenja!“

Gospod mu razloči prikazen tako: Zamorec, ki si breme vedno množi in nalaga, pomeni tistega človeka, ki je obložen z marisiketerim grehom, ki jih odlaga a ne odloži, in k starim le še novih prideva.

Človek, ki zajema vodo, ter jo preliva v prederto šterno, kjer sproti vse izteče, ta ti kaže človeka, ki pač dobro dela, a poleg tega še več hudega; njegovo ravnanje ni pridno, ker gubi trud in sad dobrega.

Nespametni jezdec, ki se zaganjajo serdito v močna vrata, so tisti ljudje, ki hočejo s silovitimi deli predobiti grad nebeški, zakaj ne premore ga človeška roka, odpre pa ga ponižnost, vera in ljubezen.

P. H. M.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje 3. reda skupščine mariborske: Jožef Gol iz Zaverča, Marija Faneld iz Slivnice, Uršula Purkart iz Marenberga, Jula Šalamun od sv. Petra pri Mariboru, Jera Praprotnik od Sv. Antona na Pahorju, Matevž Jurič iz Ribnice, Julijana Tomažič, Tomaž Lešnik, Julijana Požarnik, Lucija Ofič vsi iz Remšnika, Marija Majhon iz

Maribora, Terezija Pečovnik od sv. Ilja v Slov. goricah, Marija Sašman iz Jarenine, Marija Stefič iz Slivnice, Jera Rajšp od Sv. Martina pri Vurbergu, Roza Holler od Sv. Petra pri Radgoni; t r o j i š k e : Terezija Čep in Barbara Družovič od Sv. Trojice, Marija Kajbič od Sv. Ane, Marija Fekonja, Neža Zorman in Johana Vogrin od Sv. Antona, Terezija Borko, Terezija Borovič, Ana Kolc, Terezija Lah od Sv. Jurija na Ščavnici, Jera Poljak od Kapele, Janez Kolbl od Sv. Križa pri Ljutomeru, Ana Čolnik od Sv. Lenarta, Ana Kopčič od Sv. Lorenca v Slov. gor. Terezija Šilec od Sv. Petra pri Radgoni, Marija Kovačar, Marija Vinkovič, Neža Janžekovič iz Polenšaka, Marija Kaisersberger, Katarina Toplak od Sv. Urbana v Slov. gor.; g o r i š k e : Frančiška (Klara) Kopačin iz Vipavskega Št. Vida, Marija (Elizabeta) Golja iz Volč, Marija (Magdalena) Kačič iz Brestovice; k o b a r i d s k e : Ana (Magdalena) Korinčič iz Kobarida, Katarina (Brigita) Fon z Iderskega; t o m a j s k e : Jozefa (Pulherija) Tavčar; g o r j a n s k e : Helena (Frančiška) Pojor, Jera (Marija) Svetina. Posebno priporočamo našega naročnika in dobrega prijatelja gosp. J o ž e f a L e n d o v š e k a, profesorja v Beljaku, ki je v najboljših letih na veliko škodo in žalost slovenskemu narodu 19. sept. t. l. svojo blago dušo izdihnil.

Dalje se priporočajo v pobožno molitev: neki duhovni gospod v dušnih in telesnih potrebah; M. St. za pomoč v velikih nadlogah in boleznih; J. R. v M. za ozdravljenje; neki oče se svojo družino za pomoč v velikih zadregah; neka teta priporoča v molitev dva šolarja, da bi se dobro učila; U. J. za srečno volitev stanu in dušno in telesno zdravje (za dar za kolegij sv. Antona Bog plačaj!); neka žena priporoča svojega moža za spreobrnjenje; A. M., da bi mogla stopiti v samostan; neki učenec, da bi srečno napredoval; neki nevarno bolan duhovnik za ljubo zdravje, ako je volja božja; R. R. priporoča očeta, mater in brata; P. E. H. priporoča mladino svojega kraja, posebno mladeniče, da se ne bi slabo obnašali v cerkvi in pred cerkvijo, dalje za odvernjenje nečistega znanja, ponočnih shodov in gerdih pogovorov, posebno mej delavci; neka žena za srečen porod; neka tretjerednica za srečno zadnjo uro: M. C. sebe in svojo mater za ljubo zdravje in da bi mati še dolgo let živeli; Fl. V. svojo vsakinjo, na umu obolelo; G. P. bolnega soseda; C. J. sebe za stanovitnost, očeta za spreobrnjenje.

Zahvala za vslišano molitev.

O d n e k o d, 20. VIII. 1895.

Že od nekedaj sem bil v računstvu slab učenec. Tudi letos me je zadela v 6. razredu nesreča, da sem moral ponavljati preskušnjo. V tej zadregi sem se obrnil k sv. Antonu Padovanskemu in glej namestu čez dva meseca sem smel že čez tri tjedne delati preskušnjo, katero sem s pomočjo sv. Antona tudi srečno zveršil. Hvala Bogu in temu mojemu velikemu dobrotniku.
Sedmošolec.

Iz Ljubljane, 8. IX. 1895.

Na palcu leve noge se mi je naredila prisadna pika. Bolečine so bile velike; črevlja nisem mogel obuti. Reklo se mi je, da ne bom mogel hoditi, tudi 4 tjedne ne. Tedaj se obrnem poln zaupanja k sv. Antonu Padovanskemu ter obljubim javno se zahvaliti, ako mi pomaga. V dveh dneh sem bil zdrav, da sem šel pol ure daleč v cerkev brez bolečin. Hvala mogočnemu svetniku!
H. B.

Na dalje naznanjajo svojo zahvalo: z Gorenjskega za ozdravljenje hudo obolele krave; F. T. za odvernjenje velike nesreče; J. N. za ozdravljenje oči; F. Č. za ozdravljenje neke domače živali; A. L. za ozdravljenje vratu; E. W. za rešenje iz velikih zadreg; R. R. za odvernjenje velike nevarnosti; P. L. iz Kom. za čudovito ozdravljenje na očeh; A. M. iz M. za ozdravljenje konja; A. B. za zdravje povernjeno njenemu petletnemu otroku; M. Č. za ozdravljenje po hudi bolezni; Bl. Sk. se zahvaljuje sv. Jezusovemu in Marijinemu sercu, ker je od težavne bolezni srečno ozdravel; I. K. abituriient ljubljanske gimn. sv. Antonu Padovanskemu za dober vspeh pri zrelostnem izpitu; M. B. presveti družini, sv. Antonu Pad. itd. za vslišanje, s priporočilom za nadaljnjo milost in pomoč v duhovnem življenju; neka oseba iz Ljubljane za večkratno vslišanje in rešenje iz nevarnosti; M. L. za pomoč v bolezni neke domače živali.

ta kaker v edinstvu: veselja¹⁾, zdaj vese'lja, gospo-
stvom²⁾, zdaj gòspòstvom.

Beseda ledà,vj³⁾é, lé'dje se rabi včasí ko množstvo
ženskega, včasí ko edinstvo srednjega spola; v neketerih pri-
merih ni jasno ali je edinstvo ženskega ali množstvo srednjega
spola, ali so neki množstveni padeži ženski ali srednji.³⁾ Mn. rod.
je po staro ledà,vji⁴⁾ z na novó pristavljenim í, novejša oblika
lé'dji.⁴⁾ —

To bi vtegnilo zadostovati o srednjega spola deblih na o.
Za njimi pridejo na versto ko drugi razred II. sklanjatve moš-
kega spola debla na o. Valjavec je vzel k njim tudi debla na
-u; ako gledamo samo na naglas, po pravici. Ali v slovnici mo-
ramo gledati tudi na končnice in teh imajo debla na u zadosti
svojih, da jih smemo odločiti v posebno sklanjatev. Če se ta
debela tudi lahko sklanjajo, kaker debela na o, vendar za vzorec
rabití deblo na -u tako sklanjano pač ne kaže. Besedo si'n
prihranimo torej za IV. sklanjatev; v moškem razredu druge
bi vtegnil biti primeren zgled, kaker smo že rekli, kor'a'k.
Opazke zraven bi bile blizu te:

Ako ima imenovalnik v poslednjem zlegu nedoločni samo-
glasnik, bodisi prvoten ali pozneje vrinjen ali po analogiji iz
določnega samoglasnika nastal, izpada ta v ostalih padežih:
bli'sák, bli'ska; ja'nác, ja'nca; vé'tár, vé'tra;
mé'sác, mé'sca; za'jàc, za'jca; pa'jàk, pa'jka;
pà's, psa; sà'l, sla; sà'n, sna. Ostaja le, ako bi se
sicer beseda ne mogla izgovarjati: ja'zbác, ja'zbàca;
ko'zà'lc, kozà'lea; pàzdà'c, pàzdà'ca⁵⁾; vendar

¹⁾ Kastelec. Neb. Z. 136: „veselja“.

²⁾ Dalm. Ef. 3: „gospoštvo“ t. j. gospoštvo'm.

³⁾ Ženskega spola je Kuzm. Luk. 12, 25: „Naj bodo vaše ledovje opa-
sane“; Dalm.: „Bodite vaše Ledovje opasane“; Ps. 38 a: „moje Ledovje te
oiliti fufhe“; Terplan: „Ar króto ta séhnajo ledovje moje“. Srednjega spola:
Dalm. Prip. 316: opaffaje fvoja ledovja“; Nahum 2 b: „vta Ledovja tzeptala“.
— Oblike „ledovji“, „ledovjam“, „ledovjah“, „ledovjami“ so lahko ženskega
ali srednjega spola; vendar so sicer končnice -ah, -ami v srednjem spolu
(posnete po mn. imenovalniku) pri Dalm. redke, n. pr. Exod. 10 b: „prebi-
valižzah“; ps. 16: „aftah“; Ex. 10 b: „Govedami“; Vis. pes. 2: „s'jabufka-
mi“; zdaj so te oblike v mnogih, zlasti vshodnih in severnih narečjih navadne.
2 Hron. 10 b: „mojga Ozheta Ledovja“ more biti ženski edinstveni imeno-
valnik ali pa srednjega spola množev. i.

⁴⁾ „Ledà,vji“ je nastalo iz ledà,vj in pristavljenega í kaker
ovei' iz ove-i. Da je í pozneje pristavljen, pričá á' prad v, ki se je mo-
gel vrniti še le, ko je í pred j izpadel; starosl. ledvija bi dalo v rod.
ledviji, kar bi dalo po naše, da ni í izpadel, ledvi[j], ledvi'. Dalm.
Mat. 3 a: „okuli fvojih Ledovjy“ kaže da se je naglašalo ledà,vji'. Oboje,
pristavek končnice in naglas na njih potrjuje Kuzmičev rodilnik „lede-
v-jó'v“; sicer ima pa Kuzmič tudi druge padeže z naglasom na končnici zazna-
menjone, zlasti „ledevjó' in „ledevjáj“ (za „ledevjáh“). Pozneje
se je 'skerčil v in ta je potem ko ' prestopil na koren; pri tem se je
vmes izgubil á'v: lé'dje, lé'dja, mn. r. lé'dji; prim. Jap. Ps. 37, 8:
„moje lé'dje je pólu smotnjav“. Prip. 31, 17: „S' mozhjé je ona fvoje lé'dja
prepáfala“. Hebr. 7, 5: „is Abrahamovih lé'dji“.

⁵⁾ [Čudim se, kako so prišla v Janežičevo slovnico mej primere ohran-
jenega „polglasnika“ tudi besede: miglj^{ej} — miglj^{eja}, angelj —
angelja, grižlj^{ej} — grižlj^{eja}, golobjek — golobjeka.

se govori zdaj tudi pàsa', šàva' namestu psa', šva'. V primerih, kjer se je nedoločni samoglasnik v imenovalniku vsled naglasa v *a* spremenil, se ta navadno tudi nadalje ohrani: la' n, lana'; ma' h, maha'; viha' r, viha' rja.¹⁾

Za č, š, ž, c, z (iz dz), j, nj, lj, rj (za kar stoji v imenovalniku sam r) se spreminja v vseh padežih o v e: mladēničem, mladēniče, v; sta'rcem, sta'rcē, v; knézem, knéze, v; teča'jem, teča'je, v; kožé'ljem, kožé'lje, v; dàhō'rjem, dàhō'rje, v itd. V ed. orodniku in mn. daj. je v prejšnjem stoletju po analogiji besed srednjega spola *a* izpodrinil tako ó kaker e: kora'kam, mladēničam itd.²⁾ V mn. rod. je bil o v končnici -o v nekdaj dolg ó tudi v nenaglašeni zlogih, zato zdaj ó, v: kora'kò, v in ta ó ali ò je zdaj večinoma izpodrinil e: mladēničò, v, sta'rcò, v itd.

(Dalje prih.)

V nobeni teh besed ni e „polglasnik“; v a'ngelj' je pravi prvotni čisti e, v ostalih treh primerih je tudi čisti e, vendar nastal iz *a* zaradi topljenega soglasnika spred. Namestu a'ngelj' se semtertja res govori s „polglasnikom“: a'ngàlj', a'ngàlj'na, ali v olikanem govorjenju se bomo menda po pravici držali prvotniše izreke s čistim e; v ostalih treh primerih je pa blizu nemogoče, da bi se *a* nadomestil z ž. Le v končnici -šek se po analogiji besed na -čák tako nadomešča: Slò'mšák, Slò'mšáka za „Slomšček“, „Slomščeka“ iz „Slò'mščák“, „Slò'mščaka“¹⁾. — Napačno je tudi, ako se uči: „Namesto. apostelj — apostelja — apostelja govori in piši apostelj — apostelja . . .“ Oblika apo'stálj' je iz nemškega *Apostel*, e je „polglasnik“ (iz prvotnega o, prim.: Constantinopel, Neapel itd.), „polglasnik“ pa mej st- in zlogom lj'a po našem glasosloju ne ostaja (prim.: „postlati“ iz stsl. „postilati“), torej ali: apóstlja ali pa, kaker se res govori: apóstálj'na. Jaz sem za poslednje. Res je sicer n v tem in podobnih primerih iz nemščine, ali jaz ne vem, zakaj bi se smela vzeti iz nemščine cela beseda, samo n se ne bi smel; kaker bi cigan smel vkraši konja, le uzde ne! — Ta opazka se mi je tukaj potrebna zdela, v slovnico je seveda ne bi stavilj.

¹⁾ Dalm. pozna še tudi viha' r, vihra'; nekdaj se je govori'o pač tudi noha't nohta', hába't, hábta', osa't, osta'; zdaj navadno viha' rja, hába'ta, osa'ta. Tukaj je *a* iz imenovalnika; nasproti ima lev in moč svoj e morebiti iz ostalih padežev, kjer se je lahko e naredil iz à vsled prenesenoga naglasa, prim, de'leč iz dáleč. Vender je verjetniše, da v navedenih dveh trujkah naša slovenščina ni nigdar imela „polglasnika“, temuč je e ohranjen iz jezikov, iz katerih so besede vzete, prim. naše cirkàv in stsl. cirk'y.

²⁾ Ohranjen je o do današnjega dne na vsleh v ogerski in štajerski slovenščini in po nekih vaseh na Goriškem; na Dolenjskem se govori semtertja nedoločni samoglasnik namestu njega: kora'kàm, mladēničàm.

Cvet slovenske proze fin de siècle XIX.

Ni' davno, kar smo brali natisnjeno lepo černo na belem: Ta ni ta dva „sta bila jednoglasno izvoljena deželni poslancem“. In: „Porotniki so oba zatoženca spoznali nedolžnim.“

Kedor zna, pa zna. Pred pet sto leti bi bili prerokovali, ko bi bili vedeli in znali, da bosta tista dva izvoljena deželni poslancema in da bodo porotniki spoznali oba zatoženca nedolžnima. Zdaj govore ljudje, t. j. narod slovenski, da sta bila izvoljena za deželna poslancema in obtoženca spoznana za nedolžna. Ali kaj ljudje, kaj narod ves! Mi, pisatelji časniški, mi znamo rožice saditi. Gori pohvaljena se imenuje po slovensko . . . Ali zdaj ima že vsak plevel latinsko ime; naš cvet ga je tudi vreden. Kaj mislite, ali ne bi bilo prav rečeno n. pr. *Ignoratiuncula gloriosa*, bahata opičja urezica?